

Міністерство освіти і науки України

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Кафедра вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва

«До захисту допускаю»

Завідувач кафедри вокально-хорового,
хореографічного та образотворчого
мистецтва, професор

_____ Ірина БЕРМЕС

« ____ » _____ 2026 р.

**ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ХУДОЖНИКА В КОНТЕКСТІ
ПРОПАГУВАННЯ АВТОРСЬКОГО БАЧЕННЯ І ВІДОБРАЖЕННЯ
НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ**

**Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація**
Освітня програма «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво»

Бакалаврська робота (пояснювальна записка)
на здобуття кваліфікації – Бакалавр образотворчого мистецтва,
декоративного мистецтва, реставрації за спеціалізацією
«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво»

Автор роботи: Щудлак Володимир Миколайович

_____ *підпис*

**Науковий керівник: кандидат мистецтвознавства,
доцент Сидор Михайло Богданович**

_____ *підпис*

Дрогобич, 2026

АНОТАЦІЯ

Щудлак Володимир

Виставкова діяльність художника в контексті пропагування авторського бачення і відображення навколишнього світу

Досліджено виставкову діяльність митців як невід’ємний інструмент їх безпосередньої професійної реалізації, творчого самовираження та комунікації з суспільством. Художню виставку розкрито як соціокультурне, суспільно значиме явище, визначено її прикладну сутність, функції, проведено видову класифікацію, розглянуто засади організації професійного експонування мистецьких творів у сучасному культурно-пропагандальному просторі. Окрему увагу приділено аналізу ролі виставкової діяльності у формуванні творчої кар’єри художника, розвитку культурних інституцій, популяризації мистецтва живопису тощо. Теоретична частина бакалаврської роботи логічно доповнена представленням власного практичного досвіду автора, у якому висвітлено особисте розуміння та набуті навички планування, підготовки і реалізації художньо-виставкових проєктів. Поєднання означених положень з реальними напрацюваннями дозволяє різнобічно розкрити опрацьовувану тему, наочно продемонструвати значення виставкової діяльності як важливої складової сучасної мистецької практики. Прикладом реалізації творчих задумів у рамках виконання твору як потенційного для експонування на виставках пейзажного малярства є написана автором картина «Ранок поблизу Звору».

ANNOTATION

Shchudlak Volodymyr

The artist's exhibition activities in the context of promoting the author's vision and reflecting the surrounding world

The exhibition activity of artists is studied as an integral tool of their direct professional realization, creative self-expression and communication with society. The art exhibition is revealed as a socio-cultural, socially significant phenomenon, its applied essence and functions are determined, a specific classification is carried out, the principles of organizing the professional exhibition of works of art in the modern cultural and promotional space are considered. Special attention is paid to the analysis of the role of exhibition activity in the formation of the artist's creative career, the development of cultural institutions, the popularization of the art of painting, etc. The theoretical part of the bachelor's work is logically supplemented by the presentation of the author's own practical experience, which highlights personal understanding and acquired skills in planning, preparing and implementing art and exhibition projects. The combination of the above provisions with real developments allows for a versatile disclosure of the topic under study, and clearly demonstrates the importance of exhibition activity as an important component of modern artistic practice. An example of the implementation of creative ideas within the framework of the execution of a work as a potential for exhibition at landscape painting exhibitions is the painting «Morning near Zvor» written by the author.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ВИСТАВКА ЯК ЗАСІБ І ФОРМА ПРЕДСТАВЛЕННЯ ТВОРЧИХ НАДБАНЬ МИТЦЯ, СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ ДЕМОНСТРАЦІЇ ЙОГО СМАКІВ ТА ВПОДОБАНЬ	11
1.1. Художня виставка, її прикладна сутність та видова класифікація	11
1.2. Засади організації художніх виставок, належного професійного експонування мистецьких творів	16
1.3. Творче самовираження та пропагування його наративів як базиси виставкової діяльності художника	21
РОЗДІЛ 2. РЕАЛЬНІ ВЛАСНІ ПОСТУПИ ЯК МИТЦЯ-ЖИВОПИСЦЯ В ПРОВАДЖЕННІ ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	24
2.1. Спрямованість і зміст безпосередньої виставкової діяльності автора як художника-пейзажиста	24
2.2. Приклад практичної реалізації творчих задумів у пейзажному жанрі – виконання живописної роботи «Ранок поблизу Звору»	29
ВИСНОВКИ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	36
ДОДАТКИ	41

ВСТУП

Актуальність теми бакалаврської роботи зумовлена зростаючою роллю мистецьких виставок у сучасному культурному просторі та потребою їх наукового осмислення як багатофункціонального соціокультурного явища. Поняття слова «виставка» прийшло від латинського слова «exposition», та означає демонструвати, виставляти будь-що на показ. Саме мистецтво експозиції вважається основним елементом у виставковій діяльності. В умовах глобалізації, цифровізації, динамічних змін і трансформації культурних інституції виставкова діяльність виходить за межі традиційної демонстрації творів мистецтва і перетворюється на ефективний інструмент комунікації між митцем, суспільством та культурною інфраструктурою [1, 231–233]. Виходячи з цього, систематизація знань про прикладну сутність художніх виставок, їх видову класифікацію, принципи організації та професійного експонування є важливою науково-практичною задачею. Кваліфікаційна робота також є актуальною з огляду на поєднання теоретичного аналізу з власним практичним досвідом у сфері проведення художніх виставок. Такий підхід дозволив не лише вивчити уже існуючі наукові положення, а й дослідити їхню дієвість під час проведення виставкових заходів у реальних музейних, галерейних та освітніх просторах.

Виставкова діяльність являє собою надважливу умову для творчого становлення митця, яке неможливе без постійного обміну творчими ідеями, взаємодії з суспільством та іншими митцями в процесі створення власних творчих проєктів. Актуальність художніх виставок полягає в їх багатомірному впливі на культурне, соціальне та економічне життя суспільства, адже вони виконують важливу освітню функцію, формують критичне мислення та культурну пам'ять, сприяють збереженні та актуалізації мистецької спадщини. З практичної точки хору виставкова діяльність є ключовим чинником професійного зростання художника, показником його активності та інтегрованості у мистецьке середовище. Таким чином, дослідження художніх виставок та принципів їх організації є своєчасним та

необхідним, отже обрана тема кваліфікаційної роботи відповідає сучасним потребам мистецької практики та наукового дискурсу [17, 18].

Об'єкт творчої розробки – форми та сфери поступів митців в виставковій діяльності.

Предмет творчої розробки – виконання авторської творчої живописної роботи «Ранок поблизу Звору» як потенційної для експонування на виставках пейзажного малярства.

Мета бакалаврської роботи – розкрити поняття художньої виставки, розглянути її прикладну функцію та класифікації; проаналізувати питання засад організації виставок та формування експозиційного простору; вивчити питання самовираження художника через виставкову діяльність; розкрити тему власного досвіду проведення експозицій; виконати творчу роботу.

Завдання бакалаврської роботи:

- ✓ окреслити суть художньої виставки як мистецького явища, розкрити її видову класифікацію, зазначити особливості кожного типу / виду таких виставок;
- ✓ визначити та охарактеризувати засади організації художніх виставок, розкрити специфіку професійного експонування мистецьких творів;
- ✓ висвітлити суть творчого самовираження і пропагування відповідних йому наративів як базисів організації і здійснення художником виставкової діяльності;
- ✓ розкрити спрямованість і зміст особистої виставкової діяльності власне як молодого художника-пейзажиста;
- ✓ навести і проаналізувати приклад практичної реалізації власних творчих задумів у пейзажному жанрі, розкрити особливості виконання відповідної авторської живописної роботи.

Методи вирішення намічених завдань.

В ході розв'язання поставлених завдань із позиції *теоретичних засад* виконання даної кваліфікаційної роботи було обрано системний підхід до вивчення, аналізу та систематизації довідкових та наукових матеріалів про

сутність, засади організації художніх виставок як мистецького явища, визначення їх ролі та місця в житті суспільства та митців. У своїй роботі ми використовували такі теоретичні методи, як: пошуково-бібліографічний, структурно-типологічний, аналітико-тематичний. Додатково були задіяні методи інтерпретації та формалізації розгляданого, його абстрагування, системного та художнього аналізу, художнього аналізу.

Що стосується практичного аспекту втілення намічених завдань, то в цьому плані наша бакалаврська робота виконувалася безпосередньо через призму емпіричних методів, зокрема таких, як: порівняння, візуалізація, змістове, художньо-образне, сюжетно-композиційне абстрагування, синтез та диференціація задуманого, пошукове ескізування, моделювання, живописне унаочнення розробленого тощо.

Ідея виконаного художнього твору (практичної частини бакалаврської роботи). Ідея виконання художнього твору «Ранок поблизу Звору» полягає передусім у зверненні до пейзажу рідного краю. Зображена місцевість виступає як простір пам'яті, як внутрішній зв'язок із природою. Картина не лише виконує естетичну функцію, а й культурно-документальну у тому числі, фіксуючи характер природи даного регіону. Важливим постає передача емоційного стану природи, а не буквальне копіювання місцевості. Ми не тільки детально зображуємо частину природи, а й намагаємось передати глядачеві відчуття літа, тепла, світла та життєву енергію природи. Важливим постає аспект дослідження живописної мови. Робота демонструє свідомий експеримент із технікою: на полотні поєднуються риси імпресіонізму, пуантилізму та декоративного підходу. Таким чином картина стає не лише відображенням природи, а я й прикладом пошуку власного стилю. Важливою постає ідея просторової глибини, що створює ефект присутності, немов глядач особисто знаходиться в зображеному середовищі. Дана робота стала інтерпретацією природи через особисте відчуття та художній експеримент.

Структура пояснювальної записки: вступ, два розділи із підрозділами, висновки, список опрацьованої літератури, додатки.

У *Вступі* окреслюється актуальність теми роботи, вказуються об'єкт, предмет, мета і завдання кваліфікаційної роботи, методи її безпосереднього виконання. Зазначено, що дане дослідження присвячене виставковій діяльності художника як важливого професійного та соціокультурного явища. У вступі також підкреслено, що робота поєднує теоретичний аналіз художніх виставок з власним практичним досвідом у реалізації реальних виставкових проєктів, і акцентовано на реальній значимості виставкової діяльності для творчого розвитку художника, його комунікації з глядачем, загалом популяризації мистецтва живопису у сучасному культурному просторі.

У *першому розділі* пояснювальної записки – Виставка як засіб і форма представлення творчих надбань митця, середовище для демонстрації його смаків та вподобань – розкривається поняття художньої виставки як складного соціокультурного та мистецького явища, її роль та значення в сучасному культурному просторі. Окреслюється прикладна сутність виставкової діяльності, зокрема її освітні, культурні, комунікаційні та економічні функції, а також вплив на формування культурної пам'яті, національної ідентичності й професійний розвиток художника. У розділі в тому числі подається матеріал стосовно видової класифікації виставок з характеристикою кожного формату та його значенням для митця, глядача і мистецького середовища загалом.

У *другому розділі* – Реальні власні поступки як митця-живописця в провадженні виставкової діяльності – описано власний досвід організації та проведення художніх виставок, розкрито нюанси пошуку і формування сюжету виконаного художнього твору.

У *Висновках* подано підсумок усього напрацьованого згідно намічених завдань та визначено відповідні основні позиції.

У *Списку використаної літератури* (34 позиції) вказано наукові праці та всякі додаткові інформативні джерела, матеріали яких були використані для вирішення поставлених перед нами завдань.

У *Додатках* розміщено світлини з проведених нами (особисто автором роботи) виставкових заходів (*додаток А*), світлину виконаної живописної

творчої роботи (*додаток Б*) та технологічну карту етапів її безпосереднього написання (*додаток В*).

Елементи новизни у напрацьованому:

1) розроблено та виконано власну авторську роботу в техніці олійного живопису під назвою «Ранок поблизу Звору», в якій запропоновано індивідуальний підхід до зображення пейзажу;

2) проведено комплексне теоретико-практичне дослідження виставкової діяльності художника, систематизовано основні принципи організації виставкових проєктів;

3) на практиці апробовано ефективність теоретичних положень шляхом організації власних виставкових заходів.

Апробація напрацьованих матеріалів. Основні положення і висновки бакалаврської роботи викладено у виступах, котрі виголошувались: на трьох наукових семінарах з проблематики написання бакалаврських робіт кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва (відповідно протоколи: № 8 від 20 листопада 2025 р.; № 1 від 17 березня та № 2 від 23 квітня 2026 р.); на щорічній науково-практичній конференції студентів факультету початкової освіти та мистецтва (1 квітня 2026 р.) з виступом на тему: «Шляхи і способи демонстрації митцем своїх творчих пошуків та напрацювань»; у формі наукової статті «Експозиційні простори регіональних музеїв Львівщини та Закарпаття: особливості їх укладу та функціонування», виданої у співавторстві з науковим керівником у IV випуску факультетського наукового видання «Проблеми початкової освіти та мистецтва» [33]; під час попереднього захисту бакалаврської роботи на засіданні кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва.

Практичне значення бакалаврської роботи – в роботі висвітлюється поєднання теоретичних засад організації художніх виставок із безпосереднім власним досвідом їх реалізації, що дозволяє сформувати цілісну прикладну модель виставкової діяльності митця. Чітко систематизовано усі етапи підготовки та проведення виставок, що несе в собі значну практичну цінність

як методичний матеріал для художників та студентів відповідних мистецьких спеціальностей. Виконана робота має прикладний характер і може слугувати як практичним посібником для організації художніх виставок, так і основою для подальших досліджень в галузі виставкової діяльності.

Написаний автором художній твір «Ранок поблизу Звору» буде хорошим експонатом для художніх виставок, на яких митці-живописці демонструють свої творчі досягнення, своє особисте авторське бачення засобів і механізмів трактування реальних навколишніх краєвидів, змальовування краси і неповторності української природи.

РОЗДІЛ 1

ВИСТАВКА ЯК ЗАСІБ І ФОРМА ПРЕДСТАВЛЕННЯ ТВОРЧИХ НАДБАНЬ МИТЦЯ, СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ ДЕМОНСТРАЦІЇ ЙОГО СМАКІВ ТА ВПОДОБАНЬ

1.1. Художня виставка, її прикладна сутність та видова класифікація

Художня виставка – це особливий, публічний культурно-мистецький захід, організований для представлення творів образотворчого та візуального мистецтва з метою пізнавального, культурного, соціального та естетичного впливу на глядача. Виставки об'єднують в собі сукупність усіх мистецьких об'єктів: скульптуру, живопис, графіку, декоративно – ужиткове мистецтво, фотографію, інсталяції та інші форми художнього висловлювання, які відібрані в процесі організації за певним принципом: авторським, тематичним, жанровим, стилістичним та ін. Демонструватись може як творчість одного майстра, так і групи митців. Виставка є не тільки місцем показу творів мистецтва, а й надзвичайно важливим культурним інструментом, що сприяє розвитку творчості, формуванню культурної пам'яті, та духовного збагачення суспільства [22, 167].

Розвиток виставкової індустрії стає важливим процесом, оскільки вона виконує значну роль у культурному, економічному та соціальному житті суспільства. Виставкова діяльність забезпечує популяризацію, збереження та переосмислення мистецької та культурної спадщини, робить мистецтво доступним для широкої глядацької аудиторії, сприяє формуванню культурної пам'яті, національної ідентичності та діалогу між різними культурами та поколіннями. Виставки стають ефективною формою освіти: розвивають естетичний смак, критичне мислення, уяву, інтерес до мистецтва, історії та науки. Така діяльність створює простір для обміну ідеями, спілкування та суспільного діалогу: піднімаються актуальні історичні, політичні, соціальні та етичні питання, формується громадська свідомість. Важливе значення діяльність займає у стимулюванні розвитку економіки, створюючи нові робочі

місця для кураторів, дизайнерів, менеджерів, технічних фахівців та ін., сприяє в тому числі розвитку туризму та дотичного малого бізнесу. Виставки стають майданчиком для просування мистецьких продуктів, брендів та інновацій. Ця діяльність дає художникам та творчим спільнотам можливість презентувати свої твори, отримувати професійне визнання, стимулює експериментувати над новими технологіями, формами та форматами подання [23, 38–39].

Прикладна сутність виставок та мистецьких ярмарок полягає у створенні комунікаційних ринкових заходів, під час проведення яких митці мають можливість продемонструвати зразки товарів або послуг, з метою дослідження ринкового попиту то пошуку їх збуту. Виставка-ярмарок – це масштабний публічний захід, який об'єднує митців, колекціонерів, галереї та поціновувачів мистецтва, з метою презентації, купівлі та продажу найрізноманітніших творів мистецтва. Ярмарки проводяться для торгівлі творами мистецтва, даючи можливість відвідувачам за короткий час ознайомитись із великою кількістю зразків творів, швидко проводити аналіз характеристик та цінової політики представлених товарів та послуг. Відвідувачі мають можливість безпосередньо спілкуватись з авторами робіт а ті – спілкуватися й обмінюватися інформацією з іншими митцями, проводити широкомасштабні рекламні заходи щодо власних послуг або товарів, вивчати діяльність конкурентів, відслідковувати ринкові тенденції, комунікувати безпосередньо з споживачами, партнерами чи постачальниками, які зацікавленні в налагодженні співпраці, покупці творів мистецтва чи просто в отриманні інформації. Завданнями виставково-ярмаркової діяльності є забезпечення оптимальних умов конкуренції для митців, формування інтересу до образотворчого мистецтва, організація майстер – класів, лекцій та дискусій для підвищення мистецької обізнаності, стимулювання економіки мистецтва та формування культури колекціонування. Такі виставки виконують роль містка між суспільством, мистецтвом і ринком, забезпечуючи сталий розвиток культурної сфери [16, 48–51].

Хоч виставка-ярмарок та художня виставка схожі заходи, вони несуть у собі зовсім різну мету. Художня виставка ставить завдання розкрити певну

тому, продемонструвати творчий шлях конкретного майстра або групи майстрів. Продаж мистецьких творів тут є другорядним завданням, або не передбачається взагалі [5, 12–13]. Виставка, як правило, організовується однією інституцією (музеєм або галереєю) і спрямовує фокус на демонстрації творів одного або кількох митців, об'єднаних однією концепцією. Такий захід триває від кількох тижнів до кількох місяців, на відміну від ярмарки, яка триває від одного дня – до одного тижня. Для митця виставка являє собою критично важливий етап у мистецькій кар'єрі: твори виходять із приватної майстерні в публічний простір. Для музеїв, галерей, грантових організацій, колекціонерів та поціновувачів мистецтва список проведених виставок є одним із головних показників активності та професійності митця. Люди охочіше інвестують кошти у твори мистецтва, спостерігаючи як митець спроможний організувати масштабні виставкові проекти і має інституційну підтримку. Виставка дає можливість об'єднати твори за спільною концепцією, що дозволяє майстрам та глядачам краще побачити зв'язок між ними а для митця це можливість подивитись в загальному на свою творчість, осмислити її та знайти нові вектори для подальшого розвитку. Виставки, на відміну від демонстрації робіт через Інтернет-ресурси, надає можливість фізичного занурення. Вони стають простором для обговорення важливих тем від історії та культури – до екологічного чи політичного становища в країні та світі.

Виставки актуалізують культурну спадщину, поєднуючи її з сучасним контекстом, з їхньою допомогою суспільство має можливість вивчати особливості нашої культури та історії, звичаї та традицій нашого народу. Такі заходи об'єднують людей навколо спільного інтересу, музеї та галереї стають центрами тяжіння для різних соціальних груп. Великі експозиції залучають тисячі відвідувачів, стимулюючи розвиток туристичної промисловості. Поява галерей та музеїв перетворюють територію міста, на якій розташовуються, в престижні культурні квартали. Глядачі отримують дійсні емоції під час безпосереднього перегляду творів мистецтва а митець – можливість отримати дійсний відгук щодо своєї творчості, що критично важливо для професійного

зростання. Це також найкращий маркетинговий інструмент для майстра. На захід приходять люди, які професійно працюють в публічному просторі та у світі мистецтва: журналісти, теле- та радіоведучі, галеристи, представники державних музеїв та організатори арт-заходів, потенційні покупці та колекціонери. Виставка це свого роду виклик, адже її організація вимагає від митця оволодіння навичками комунікації, менеджменту, набуття сміливості показувати свої твори широкому колу глядачів. Успішно проведений захід дає майстрам значний поштовх натхнення, стимулюючи до подальшого розвитку власної творчості [4, 7–17].

За видовою класифікацією виставки поділяються на: персональні, парні, групові, музейні, інституційні, онлайн-виставки, ретроспективні та артівенти. Персональна виставка – це художня подія, де в центрі уваги знаходяться твори виключно одного митця. Для митця це найвища точка професійного визнання, підвищення професійного статусу в мистецькому просторі. Відсутність робіт інших авторів дозволяє глядачеві зануритись в творчий світ конкретного митця, краще сфокусуватись на розумінні творчих та технічних особливостей його діяльності. Така виставка, зазвичай, має назву та вступну промову, які пояснюють чому дані роботи зібрані в одну експозицію, яку ідею вони несуть в сукупності. Персональні виставки проводяться на професійних мистецьких просторах чи на альтернативних майданчиках. До професійних просторів ми відносимо приватні галереї, державні музеї та центри. До альтернативних майданчиків – промислові будівлі, торгові центри, бібліотеки та книгарні, готелі, кав'ярні, ресторани, відпочинкові комплекси та ін. Парна виставка – це художній формат, у якому експонуються роботи двох митців. Це «мистецький діалог», де увага акцентується не тільки на індивідуальній творчості кожного майстра, а й на взаємодії їхній стилів, ідей, технік та світоглядів, що є ідеальним форматом для глядачів, які хочуть спостерігати за творами мистецтва крізь призму взаємодії. Це продукт спільної праці митців, окремий художній твір, створений зусиллями двох людей. Групова виставка – захід, в ході якого демонструються роботи трьох і більше авторів [13, 2]. Це один із

найскладніших та найбільш динамічніших видів виставок, де головним завданням полягає не тільки показ робіт окремих майстрів, а й створення спільного контексту, який їх об'єднує. Групові виставки зазвичай будуються навколо певних об'єднуючих митців факторів: тематика, стиль, техніка, географія або культурна ідентичність, приналежність до певної групи (учні шкіл, студенти навчальних закладів, художники певного регіону та ін.). Така виставка ідеально підходить для інституційних майданчиків, які переслідують освітні цілі і дає можливість музеям та кураторам збирати групи художників, твори яких в поєднанні найбільш вдало підтримують тему мистецтва. Під інституційними виставками розуміємо відповідні художні події, організовані некомерційними організаціями або державними установами: музеї, центри сучасного мистецтва, фонди, університети та ін. Головною особливістю такої виставки є її першочергова мета: культурне та наукове значення, а не продаж робіт. Для художника проведення інституційної виставки означає визнання його творчості важливою для історії мистецтва. Суть інституційних виставок полягає у демонстрації мистецтва, яке є важливим для суспільства, без комерційного інтересу. Музейна виставка – це тимчасова публічна демонстрація предметів мистецтва із музейних фондів та колекцій. На відміну від музейних експозицій, коли твори мистецтва демонструють роками та навіть десятиліттями, музейна виставка несе короткочасний характер і триває зазвичай від одного місяця до пів року. Музейні виставки мають освітній характер, переслідують академічні цілі, представляють результати певних досліджень або демонструють глядачам твори мистецтва, зібрані за роки діяльності установи [29, 72–73]. Ретроспективна виставка – це масштабна експозиція, яка презентує творчий шлях митця або групи митців за весь період їхньої діяльності. Це найбільш вдалий формат проведення виставки який дозволяє глядачам ознайомитись із всією творчою історією художника, та являє собою момент канонізації робіт майстра, що є найвеличнішою формою визнання. Виставка-артівент – це виставка під час інших мистецьких подій; є частиною іншого заходу (музичного фестивалю, мистецького ярмарку, бієнале

та ін.). Часто такі події відбуваються зі сталою періодичністю раз в кілька років і складаються з чисельних виставок одна поруч з одною. Це дає можливість організаторам зібрати в галереях відомих майстрів, що робить захід привабливим для колекціонерів та поціновувачів мистецтва. Онлайн-виставки – експозиції виключно в цифровому форматі. Це спеціально організований віртуальний простір, який імітує та доповнює досвід відвідування реальної галереї. Такий метод проведення виставки має ряд корисних переваг як для глядачів, так і для митців: не потрібно витратити значні кошти та час для організації і відвідування заходу. Глядачі мають можливість переглянути роботи з любої країни світу а митець більше не повинен вирішувати організаційні питання, зв'язані з організацією місця для виставки, доставкою та розміщенням робіт. Сюди входять також віртуальні екскурсії галереями, музеями та ярмарками, що дозволяє більш активно долучати глядацьку аудиторію до проведених заходів [30].

1.2. Засади організації художніх виставок, належного професійного експонування мистецьких творів

Виставкова діяльність – це багатогранний комплекс заходів, які спрямовані на публічну демонстрацію мистецьких досягнень, виробів мистецтва, мистецьких послуг та нових ідей, тому правильна організація є критично важливою для успішного проведення таких заходів. Дані заходи я слугують своєрідним показником того, наскільки глибоко сформований внутрішній світ митця, його здатність розуміти та демонструвати прекрасне у своїх творах. Виставки демонструють розвиток культури та світогляду як окремої особистості, так і суспільства загалом. Це результат того, як люди навчилися бачити світ крізь призму краси. Правильний та усвідомлений підхід до організації виставки є важливим інструментом у вихованні художньої культури, трансляванні цінностей, формуванні світогляду та естетичного виховання суспільства. Вірна та логічна організація експозиції допомагає глядачеві пройти весь шлях від зацікавленості твором до

глибокого відчуття та розуміння ідей автора. Якісно організований захід формує в аудиторії високі стандарти розуміння того, як повинно демонструватись мистецтво, та як повинна виглядати культурна комунікація. Професійний підхід робить художні твори потужним інструментом в діалозі між суспільством та мистецтвом [19, 147–149; 27, 12–16].

Організація художніх виставок ділиться на вісім основних етапів: визначення тематики, місця часу та тривалості проведення заходу; складання тематично – експозиційного плану; вибір та подальше оформлення творів для експонування; безпосереднє оформлення виставки та усіх супутніх матеріалів (запрошень, прес-релізів, програм, промов та ін.); відкриття; проведення самої виставки; закриття; аналіз та підсумок результатів проведеного заходу. Вибір тематики – це фундаментальне управлінське рішення, яке визначає всі подальші процеси. Тематика є головним фільтром для залучення цільової аудиторії. Чітко визначена тема дозволяє одразу ідентифікувати зміст заходу. Тематика може охоплювати широкий спектр ідей: від політичних, соціальних та культурних наративів – до індивідуального творчого самовираження, ретроспектив, чи конкретних мистецьких напрямків. Основними темами виставок вважаються соціально-політичні, культурно-історичні, мистецько-теоретичні, експериментально-перформативні, ретроспективні та тематичні. Правильний вибір місця та часу – логістичний фундамент виставки. Дані фактори визначають статус заходу та рівень конверсії відвідувачів. Вибір локації для проведення виставки впливає на відповідність цільовій аудиторії, технічну безпеку експонатів, а також варто врахувати логістичні особливості при виборі місця для експозиції: місця, до яких відвідувачам легко добратись, матимуть значну перевагу у кількості глядачів. Вдало обрана дата та сезонність стає важливим інструментом у залученні відвідувачів, представників преси, місцевого самоврядування, колекціонерів та можливих меценатів. Формування тематично-експозиційного планування дозволяє максимально організовано й змістовно провести підготовку та проведення виставки будь-якого рівня. Тематично-експозиційний план включає в свою

структуру: тематику виставки, місце її проведення, терміни проведення, цілі та завдання виставки, композиційну побудову виставки, тематику експонованих робіт та вимоги до їх оформлення, додаткове оформлення (музичний супровід, каталог робіт, додаткова інформація та ін.). Підбір експонатів – це процес формування цілісного візуального та смислового ряду, який відповідатиме концепції та меті проєкту. Під час вибору творів значна увага приділяється їх відповідності загальній концепції заходу, їхній якості та художній цінності, також важливі технічні особливості та просторові параметри творів, які повинні відповідати особливостям приміщення чи простору, де вони експонуватимуться. До уваги можуть братись юридичні, фінансові та логістичні аспекти (оцінка витрат на транспортування та можливості його проведення загалом, страхування цінних творів мистецтва, отримання дозволів на експозицію та використання творів, які захищені авторськими правами, тощо).

Оформлення виставки та підготовка супутніх матеріалів – це завершальний етап візуалізації творчого задуму заходу. Цей процес базується на принципах функціональності, інформативності та естетики. Всі дії на даному етапі повинні бути чітко направлені на максимальне розкриття тематики виставки. Сюди відносимо оформлення простору, де проходитиме експозиція, етикетаж, текстовий супровід та інформаційні панелі, супутні друковані матеріали та можливий мультимедійний супровід.

Відкриття виставки – це кульмінаційний маркетинговий, а водночас і комунікаційний інструмент, який офіційно відкриває публіці художні твори митців. Урочисте відкриття – це стратегічний інструмент запуску проєкту. Відкриття дозволяє публічно презентувати твори мистецтва широкій аудиторії, отримувати зворотній зв'язок від публіки, безпосередньо спілкуватись глядачам із майстрами мистецтва, популяризувати нові творчі ідеї, а також надає можливість для економічних взаємодій між митцями та глядачами, інвесторами та колекціонерами. Відкриття виставок сприяє активізації культурного життя міста чи регіону, створює платформу для

культурного обміну, демонструє досягнення у сфері мистецтва. Під час безпосереднього проведення виставки найбільшою мірою увага приділяється адмініструванню заходу: проведенню екскурсій, охороні експонатів, прибиранню, організації необхідної технічної підтримки. Сюди входить створення супровідної програми: проведення лекцій, обговорень, майстер – класів тощо. На етапі завершення виставки важливо організувати закриття, висловити подяку учасникам, організаторам та глядачам, демонтувати представлені твори та повернути власникам або в галерею чи архів, забезпечивши належне пакування та безпечне перевезення. Для підсумку результатів виставки необхідно оцінити досягнення поставлених цілей, проаналізувати роботу команди та організацію заходу, порівняти заплановані показники з реальними, виявити успіхи та можливі помилки, в тому числі зібрати відгуки відвідувачів та спланувати можливі вдосконалення для майбутніх заходів, щоб підвищити їхню ефективність [25, 35–38].

Під професійним експонуванням мистецьких творів ми розуміємо процес організації виставок у музеях, галереях, та інших просторах, який передбачає їхнє належне наукове опрацювання, технічну безпеку та створення оптимальних умов для перегляду експозиції глядачем. Професійні вимоги до виставкового простору поділяються на технічні, логістичні та безпекові. Вибір місця проведення виставки повинен базуватись на специфіці експонованих творів та особливостях цільової аудиторії. Для приміщення важливою є наявність професійних трекових систем освітлення з можливістю регулювання кутів та інтенсивності світла.

Критичною для збереження творів мистецтва та антикваріату є можливість підтримки стабільного температурного режиму в межах в межах 18-22 градусів тепла в експозиційних залах та 40-60% вологості. Стіни в галереях – це інструмент, який допомагає глядачеві зосередитись на творах мистецтва. Вимоги до забарвлення фонових стін можуть змінюватись, в залежності від концепції виставки, проте існують загальні професійні стандарти щодо кольору, фактури та функціональності. Найпоширенішими

кольорами фонових стін на сьогоднішній день є нейтральні білі, сірі та світлі охристі відтінки. Твори класичного мистецтва часто експонуються на фоні стін, забарвлених в глибокі темні кольори: темно – сині, бордові, смарагдові. Важливою вимогою є відсутність на стінах нерівності та тріщин, які стають надто помітними під світлом прожекторів та відвертають увагу глядачів від експонованих творів. Критичною вимогою є матовість покриття, так як глянцевої фарби створюють масштабні світлові плями, які ускладнюють перегляд виставлених робіт. Важливим є спосіб кріплення картин який доступний на локаціях. Якщо брати до уваги саме художні виставки, то в даному випадку способи кріплення залежать від двох факторів: періодичності заміни експонатів та їхньої ваги. Найбільш поширеними на даний час стали рейкові системи. Під стелею або на верхній частині стіни монтується спеціальний металевий або пластиковий профіль (рейка). На нього кріпляться тонкі троси або прозорі жилки, на які фіксується картина. Перевагою такого методу є швидка зміна картин та можливість легкого переміщення їх в площині для регулювання висоти та кутів нахилу, при цьому не роблячи отворів в стінах. Для важких картин або сталих експозицій використовується метод французької планки. Одна частина дерев'яної або металевої планки кріпиться горизонтально до стіни, інша – до задньої частини рами картини, таким чином картина просто накладається однією планкою на іншу, які входять у замок. Розміщення картин на пересувних рамках – стендах дозволяє максимально швидко змінювати роботи, та вільно рухатись відвідувачам вздовж експозиції. Схожим способом є експозиція картин на мольбертах або різного роду підставках. Важливим залишається зберігати рівень розміщення картин, згідно якому оптимальна висота до центру полотна повинна бути на рівні 150-155см відносно рівня очей глядача. Щоб професійно підготувати картини до виставки, необхідно правильно підібрати раму або паспарту, які додатково підкреслять та виділять роботи, а також підписати картини та за можливості додати додатковий опис, який включатиме в себе розміри, використані техніки, матеріали тощо. Рама

повинна відповідати стилю картини, її кольоровій гамі. Допускається використання рам з металевих профілів, натурального дерева або високоякісних полімерів з імітацією природніх текстур. Слід уникати надмірного декору, якщо такий не обумовлений художнім задумом. Твори мистецтва на паперових носіях потребують багатошарового захисного оформлення. Використання паспарту є обов'язковим засобом для створення дистанції між склом та шаром фарби. Рекомендовано використовувати картон нейтральних відтінків. З метою запобігання відблисків світла рекомендується застосовувати поляризаційне антиблікове музейне скло з захистом від ультрафіолетових променів [34, 324–329].

1.3. Творче самовираження та пропагування його наративів як бази виставкової діяльності художника

Сучасна соціокультурна ситуація характеризується надзвичайною динамічністю, мінливістю та багатовекторністю. Сьогодні мистецтво перестає бути лише естетичним явищем і перетворюється на важливий інструмент осмислення реальності. Перед художником постає необхідність нових форм самовираження, які здатні усебічно відобразити складність сучасного світу. Митці реагують на соціальні проблеми, політичні події, екологічні виклики, інформаційне перенасичення та кризу ідентичності. Саме тому з'являються нові художні мови, міждисциплінарні підходи, експериментальні підходи, які поєднують різні види мистецтва, науку та цифрові технології. Важливою рисою в самовираженні митців у наш час стає не лише фіксувати дійсність, а й інтерпретувати її, ставити запитання та спонукати глядача до осмислення подій. Сучасне мистецтво вимагає від митця гнучкості мислення, сміливості експерименту та готовності до постійного пошуку [32, 131–134].

В спостереженні за світом мистецтва людина знаходить невичерпне джерело натхнення, що супроводжує її на протязі усього життя. Мистецтво відкриває нові горизонти сприйняття дійсності, допомагає глибше зрозуміти світ який нас оточує та наше місце в ньому. Завдяки художнім образам,

символам та метафорам людина навчається бачити більше, ніж очевидне, досягає високого рівня власної свідомості. Художня творчість є важливим засобом вираження особистості. В процесі такої діяльності в людини формується її вміння відчувати красу, розкривається естетичний смак. Безпосередньо для митця можливість самовираження стає необхідною ланкою як для власного розвитку так і для функціонування мистецтва як динамічної системи загалом. Для художника мистецтво стає мовою, якою він спілкується зі світом. У своїх роботах майстер проявляє власну індивідуальність, розкриває свої думки, життєві цінності та переконання. Кожен твір є відображенням особистого переживання автора та джерелом емоційного впливу на глядача. Самовираження є природною потребою творчої особистості. Те, що не можливо або складно висловити словами митець передає у формах, образах, кольорах, символах. Прояв індивідуальності допомагає формувати художнику власний стиль. Саме унікальність бачення світу відрізняє одного митця від іншого. Процес самовираження сприяє особистісному та професійному зростанню. Крім цього, мистецтво є формою діалогу художника з суспільством. Проявляючи себе, художник порушує важливі теми, привертає увагу до соціальних, політичних, історичних чи культурних проблем, впливає на емоції та свідомість людей. Можна підсумувати, що для художника самовираження стає основою творчої діяльності [20].

Проведення виставок – це ключовий інструмент професійного зростання та побудови творчої кар'єри художника. Вони виконують різноманітні стратегічні значення в залежності від формату. Персональна виставка – особистий маніфест художника. Персональний проект дає можливість показати цілісність власного художнього світу майстра. Глядач отримує нагоду спостерігати комплексний розвиток ідей, техніки, світобачення митця. Проведення таких виставок свідчить про зрілість художника. Це слугує аргументом для колекціонерів, критиків та поціновувачів мистецтва, що митець досягнув високого професійного рівня [14, 47–48].

В процесі виставок художник має здатність безпосередньо спілкуватись з прихильниками мистецтва, отримувати детальні відгуки стосовно своєї творчості. В процесі колективних виставок митець отримує нагоду обмінятись досвідом в процесі співпраці з іншими діячами мистецтва, спостерігати як власні твори взаємодіють із творами колег. Це допомагає в осмисленні свого професійного шляху та в розумінні актуальних потреб в мистецькому просторі. Колективні виставки дають змогу художникам знайти знайомства з кураторами, галеристами, представниками різноманітних мистецьких організацій з метою подальшої співпраці. У світі мистецтв резюме художника – це список проведених виставок. Для музеїв, галерей та грантових організацій список проведених виставок являє собою головне підтвердження активного професійного життя художника. Кожна виставка підвищує подальший попит, цінність та ринкову вартість робіт художника. Саме в процесі проведення виставок митець отримує можливість критично оцінити свій прогрес, осмислити свої помилки та знайти нові вектори для подальшого розвитку [24, 8–23].

РОЗДІЛ 2

РЕАЛЬНІ ВЛАСНІ ПОСТУПИ ЯК МИТЦЯ-ЖИВОПИСЦЯ В ПРОВАДЖЕННІ ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Спрямованість і зміст безпосередньої виставкової діяльності автора як художника-пейзажиста

Протягом усієї історії розвитку виставкової діяльності художні виставки утвердились як один із ключових інструментів професійної презентації мистецьких проєктів та налагодження комунікації між митцем, глядачем і культурним середовищем загалом. Планування, організація та проведення таких подій вимагає не тільки творчого бачення, а й чіткого планування, відповідних управлінських навичок, розуміння сучасних соціокультурних процесів [12, 83–85]. В даному розділі ми висвітлюємо власний практичний досвід підготовки та реалізації художніх виставок, ділимося порадами які будуть корисними для митців, зацікавлених у розвитку виставкової діяльності.

Рішення провести першу художню виставку стало логічним підсумком тривалого періоду творчої роботи, професійних пошуків та усвідомлення потреби у відкритій презентації власних напрацювань. Ідея організації виставки виникла як відповідь на внутрішню необхідність систематизувати створені роботи, оцінити їх в культурному контексті та налагодити безпосередній діалог з глядачем. Усвідомлення того, що мистецтво набуває довершеної цінності саме в процесі публічної взаємодії, стало ключовим чинником, який спонукав до проведення такого заходу. Першу виставку організували в результаті співпраці з директором Мостиського краєзнавчого музею Романом Григоровичем Новіцьким, напередодні святкування Дня народження Тараса Шевченка. Музей був створений у 1994 році з нагоди святкування 750-ліття першої задокументованої згадки про місто Мостиська за ініціативи активістів під керівництвом історика і краєзнавця Івана Сагана [11]. Вибір цього періоду для проведення заходу був усвідомленим і концептуально вмотивованим рішенням. Постать Тараса Шевченка як національного митця та

символу української культури уособлює ідею творчої свободи, громадянської відповідальності та глибокого зв'язку мистецтва з суспільними процесами. Такі цінності стали близькими за змістом і світоглядними орієнтирами для презентації власного творчого проєкту. Період відзначення шевченківських днів традиційно супроводжується підвищеною увагою до культурних подій, мистецьких ініціатив та осмислення національної ідентичності. Проведення виставки в цей час дало можливість органічно інтегрувати власну творчу практику в культурний контекст, підкреслити спадкоємність мистецьких традицій та актуалізувати діалог між класичною спадщиною і сучасним художнім баченням. Перша виставка була задумана не лише як професійна подія, а як свідомий внесок у культурний простір у символічно значущий період. Відкриття відбулось 7 березня 2024 року в колективі дирекції музею, запрошених гостей з дітьми та представників місцевого самоврядування. Усі відвідувачі зібрались на тлі експозиції живописних робіт, що створило відчуття єдності між мистецтвом та людьми. У центрі уваги було спілкування усіх причетних людей до створення заходу та гостей, оскільки процес живого обговорення та обміну враження і думками є важливою складовою виставкової діяльності. Найбільшої популярності виставка отримала серед організованих екскурсій з місцевих навчальних закладів, що стало важливою подією в залученні молодого покоління до знайомства з художнім мистецтвом. Можна підсумувати, що дана подія об'єднала різні покоління, фахівців музейної справи, поціновувачів мистецтва, дала можливість сформувати середовище для підтримки та популяризації мистецтва.

Чергова проведена виставка пройшла в залі Історико-краєзнавчого музею у місті Бориславі. Відкриття заходу відбулось 20 березня 1986 року. Заснування музею було приурочено до святкування 600-ліття міста Борислава за ініціативи краєзнавця Миколи Крижанівського. На сьогоднішній день у цьому закладі налічується близько п'яти тисяч експонатів [2]. Планування проведення заходу та затвердження його місця в календарному плануванні розпочалось спільно з директором музею Андрієм Миколайовичем в зимовий

період а тематикою виставки обрали літній пейзаж та народні сюжети. В процесі підготовки ми дійшли висновку, що літні сюжети, яскраві барви та мотиви повного розквіту природи найбільш повноцінно розкриваються саме в літній період. Виставка потребувала не лише відповідного оформлення, а й особливої атмосфери – відкритості, світла, живого діалогу з глядачем, що найбільш органічно виникає в теплу пору року. Виходячи з цього, було ухвалено перенести проєкт на літній період, саме тому в час проведення заходу експозиція набула завершеного й гармонійного звучання: літні пейзажі та образи стали природно співзвучними настрою сезону, а відвідувачі сприймали представлені твори не як спогади про літні стани природи, а як продовження реальності за виставковими стінами. Це рішення дозволило максимально повно розкрити ідею виставки та підсилити її емоційний вплив. Як і в попередньому випадку, для створення експозиції був обраний світлий просторий зал. Нейтрального кольору стіни в поєднанні з дерев'яною підлогою формують врівноважене статичне середовище, дозволяючи відвідувачам зосередити увагу безпосередньо на представлених роботах. Роботи розмістили на оптимальній висоті за допомогою сучасної системи підвіски, з дотриманням єдиного візуального ритму та достатніх інтервалів між полотнами, завдяки чому кожен твір сприймався самостійно, не перевантажуючи простір. Колористика, тематика та композиційне вирішення картин органічно поєдналось з архітектурою залу, підкресливши відкритість та глибину простору. Для освітлення знову були використані трекові світильні лампи з регульованим кутом падіння світла, що дало змогу акцентувати кожную роботу, рівномірно підсвітивши полотна. Відкриття відбулось 21 червня. У заході взяли участь представники дирекції музею, запрошені фахівці, художники, гості та родини з дітьми. Виставка знову стала не лише презентацією художніх творів, а й майданчиком для професійного спілкування, обміну досвідом, думками, живого діалогу між організаторами та глядачами. Експозиція тривала до 31 липня, що дало можливість встигнути відвідати захід усім бажаючим гостям.

Початок наступного заходу відбувся 1 грудня 2024 року в галереї «Інший Кут» у місті Дрогобичі. Відкриття закладу припало на День міста цього ж року. Засновницею закладу стала дрогобицька художниця та волонтерка Христина Соломчак [3]. В результаті перемовин з Христиною Орестівною ми прийняли рішення презентувати експозицію літніх пейзажів, що вважається нетиповим вибором у період зимового сезону. З нашої точки зору, цей крок став продуманим концептуальним рішенням виходячи з прагнення створити для аудиторії експозицію, яка стала б інструментом свого роду візуальної терапії. Зимовий період зазвичай супроводжується дефіцитом теплового природнього світла та монохромною кольоровою гамою. Яскраві кольори на полотнах, сонячні відблиски та насичений зелений масив бурхливої природи посприяли відвідувачам у відновленні емоційного ресурсу, пропонуючи теплий контраст до стану природи поза стінами галереї. Запропонувавши картини на літню тематику ми підкреслили позачасовість художньої діяльності, яка не завжди повинна бути прямою ілюстрацією календарного періоду. У той час як більшість культурних заходів у цей період були зосереджені на святковій чи зимовій тематиці, ми обрали шлях диференціації. Наша виставка залучила увагу тих, хто знаходився в пошуку новизни та нестандартних підходів до формування дозвілля. Вибір невеликого камерного приміщення для проведення виставки було стратегічним рішенням, оскільки малий простір гармонійно заповнений живописними роботами дозволив глядачам максимально зануритись в атмосферу літніх сюжетів. Невелике приміщення з світлими стінами та теплим освітленням ідеально резонує з яскравими полотнами а контраст із холодним пейзажем за вікном відчувається максимально гостро. В обмеженому просторі колірна гама картин стала максимально концентрованою, що перетворило їх перегляд на цілісний досвід, створивши надзвичайно насичену сонячним світлом та емоціями атмосферу. Відкриття виставки відвідали ректор Дрогобицького педагогічного університету а також представники професорсько-викладацького складу із студентами образотворчого відділення, які отримали змогу обговорити,

вивчити та проаналізувати представлені роботи з точки зору колористики, композиційних рішень та техніки виконання. Такий обмін досвідом став вагомим внеском у формування професійної компетенції майбутніх митців, розширенню їхнього світогляду. З технічної сторони у формуванні експозиції було використано рейкову систему підвіски і трекову систему освітлення з використанням точкових прожекторів. Регульовані потоки світла виділили та підкреслили фактуру олійного живопису, максимально підсилили колірні строї робіт, що було важливим кроком для реалізації концепції виставки. Контраст між зимовим сезоном та сонячною літньою тематикою картин став дієвим інструментом емоційного впливу, що в котрий раз підкреслило терапевтичну та естетичну функцію мистецтва в сучасному суспільстві.

Остання проведена виставка відкрилась 26 листопада у факультеті початкової освіти та мистецтва Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка під керівництвом доцента кафедри образотворчого мистецтва Сидора Михайла Богдановича. Проведення заходу стало важливим етапом, що безпосередньо корелює з темою нашої кваліфікаційної роботи, присвяченої виставковій діяльності [7]. Створення такої виставки дозволило нам в черговий раз вийти за межі теоретичних розрахунків та додатково випробувати на практиці адаптацію різних типів приміщень під виставкові потреби, взаємодію з професійною спільнотою та широкою аудиторією. Вибір локації став важливим стратегічним ходом в організації художнього заходу, адже університет – це середовище фахової критики та академічної підтримки. Тут відкрилась можливість отримати ґрунтовні відгуки від викладачів-експертів та колег-студентів, що стало важливим для валідації нашого дослідження. Під час підготовки експозиції було використано модульні дерев'яні конструкції. Платформу для розміщення робіт в виді дерев'яних стендів-каркасів встановили у вестибюлі навчального відділення. Це дозволило створити площину для картин у приміщенні, не обладнаному стаціонарними системами монтажу для картин. На відкритті були присутні викладачі університету, професійні художники та студенти навчального

закладу. Цей проєкт став для нас не лише творчим звітом, а й повноцінним дослідженням у межах кваліфікаційної роботи. Ми підтвердили на власному досвіді, що проведення виставок безпосередньо у стінах художніх навчальних закладів є стратегічно важливим елементом підготовки майбутніх фахівців. Це не тільки демонстрація художніх робіт, а й повноцінний освітній та професійний інструмент. Організація заходу в навчальному закладі дозволила отримати додатковий досвід формування виставки в необлаштованому приміщенні, та прийнятті складних рішень в експозиційному плануванні. Проведення заходу стало підтвердженням того, що університет виступає в ролі не тільки освітнього закладу, а й в ролі живого соціально-культурного центру.

2.2. Приклад практичної реалізації творчих задумів у пейзажному жанрі – виконання живописної роботи «Ранок поблизу Звору»

В процесі вибору ідеї для майбутньої художньої роботи ми ґрунтовно підійшли до вибору сюжету, оскільки творчий задум як і його реалізація – це основні компоненти структури творчого процесу, адже твір повинен візуально відтворювати першоджерело, а й нести у собі концептуальну, композиційну та експозиційну доцільність [28, 23]. Для створення картини ми обрали пейзаж поблизу села Звір, який вдало відображає характер природи нашої місцевості. Цінність роботі надає факт того, що зображене місце належить до нашого регіону. Звернення до локального пейзажу є важливим аспектом художньої практики, оскільки дозволяє працювати з темою особисто пережитого простору. Рідна місцевість не є абстрактним образом, адже вона наповнена власними спогадами, емоційними асоціаціями. Зображення власної місцевості має важливе культурно-документальне значення, адже зафіксований образ зберігається як і для його сучасників, так і для майбутніх поколінь [9, 10–13]. Пейзаж вирізняється виваженою композиційною структурою. Передній план сформований багатоманітною луговою рослинністю а чагарники та низькорослі дерева середнього плану виступають композиційним ядром, формуючи стабільну композиційну вісь. Зображений на дальньому плані ліс в поєднанні з

відкритим світлим небом врівноважує площину полотна, створює відчуття глибокого простору та повітряної перспективи. Вибір даного сюжету за основу для створення картини є як науково, так і художньо обґрунтованим. Обраний пейзаж поєднує в собі композиційну врівноваженість, колористичну виразність та емоційний потенціал, необхідні для створення живописної роботи. Зображення природи рідної місцевості підсилює концептуальну значущість роботи, роблячи її культурно значущим мистецьким проєктом, здатним посісти центральне місце у виставковому просторі.

На першому етапі виконання роботи створено лінійний ескіз, з метою окреслення головних форм у пейзажі: гірський рельєф, силует пагорбів та нерівностей земної поверхні, розміщення груп дерев на середньому та передньому планах. На етапі замальовку великими кольоровими плямами заклали основні тональні співвідношення композиції [18, 28]. Ескіз та замальовок носять узагальнений характер, слугуючи лише основою для подальшого опрацювання, проте вже на даному етапі замальовок закладає основу для майбутнього колориту картини, що є одним з найважливіших компонентів художнього образу, формуючи гармонійне поєднання кольорів [15, 49]. Середній план формують узагальнені маси зелені. Особливу увагу приділено ділянці неба та пагорбам на задньому фоні. Небо прописане градієнтно – від насиченого блакитного у верхній частині до світлого, прозорого відтінку ближче до лінії горизонту. Пагорби на задньому плані виконані в техніці імпресіонізму, з метою зафіксувати головні кольори та відтінки. Лісовий масив прописаний широкими узагальненими мазками без деталізації форм, з метою створити ритм мас та кольорову гармонію [10, 9].

На наступному етапі активно формуємо об'ємно-просторову структуру пейзажу та заглиблюємось в колористичне вирішення твору. Основну увагу зосереджуємо на уточненні плановості, моделюванні головних форм та поступовій деталізації природних елементів. Напрямок мазків підпорядкували перспективі композиції, завдяки чому сформувався візуальний рух углиб пейзажу та підсилився ефект відчуття глибини простору. Написання картини з

урахуванням найточнішого відтворення світу, який бачить людина, дозволяє вже на початкових етапах виразно передавати відчуття тривимірного простору [21, 206–207]. Передній план опрацьовували ритмічним нашаруванням мазків, які імітують фактуру трав'яного покриву, адже саме ритмічні мазки якнайбільш вдало забезпечують композиційну єдність твору [26, 158]. Цей етап був надзвичайно важливим у створенні подальшого завершеного твору, оскільки саме тут закладено пластичну виразність композиції, її емоційний настрій та візуальна глибина, що слугуватиме основою для фінального опрацювання фактури та головних деталей.

Подальший етап наблизив нас до завершення твору. Тут ми активно працювали над уточненням усієї просторової структури та детальною проробкою усього колористичного рішення твору. Фактуру та багату деталізацію зображуваної рослинності ми здійснювали тим же послідовним пошаровим повторенням дрібних ритмічних мазків. Кольорова гама роботи базується на поєднанні жовтих, зелених та вохристих фарб, з локальним додаванням яскравих кольорових елементів з метою передачі багатої лугової рослинності. На етапі завершення яскраво помітно типологічну близькість техніки як до пуантилізму, так і до пльонтанізму, завдяки фрагментованій структурі мазка та домінуванню фактурної організації поверхні. У роботі простежується мереживна побудова зображуваної площини через послідовне багатопшарове накладення елементів довільними штрихами, подібно до техніки «пльонтанізму» Івана Марчука [31, 2]. Проте, порівняно з таким «пльонтанізм» трактуванням, у нас відсутня лінійна «плетена» структура зображення. Тут переважає декоративно-колористичний підхід, метою якого є створення як реалістичного, так водночас й імпресивного зображення. Щодо пуантилізму, схожою є характер виконання зображуваного чіткими, ізольованими точковими мазками різного розміру та насиченості [6, 139]. Однак, порівняно з класичним пуантилізмом, в даній роботі мазок є більш вільним, варіативним та живописно-узагальненим. За композицією, сюжетом, колоритом та ,в певній мірі, манерою виконання, картина нагадує твори майстра класичного пейзажу

Орловського Володимира, творчість якого пов'язують із утвердженням пейзажу як провідного жанру і нашому мистецтві [8, 23]. Як і В. Орловський, ми звертаємось до оспівування краси природи нашого краю, велику увагу приділяючи деталізації зображення та передачу стану природи через гармонійний розподіл світло-тіневих зон, однак на відміну від майстра, який працював у більш академічній манері, в даній роботі ми використали більш декоративно-імпресивний підхід, що надало твору модерністського характеру. Картину можна порівняти із творами сучасного самбірського художника-пейзажиста Павла Дідича, твори якого експонувались у більшості музеїв нашого регіону. Як і цей відомий майстер, ми приділили увагу зображенню на полотні природи саме нашого регіону. Подібність у техніці прослідковується у декоративно-колористичному підході до пейзажу. Характерною в нашій творчості стає насичена тепла палітра кольорів та прагнення передати саме емоційний стан природи, а не суто її фіксацію в академічній манері. Часткові відмінності полягають у ступені узагальнення та технічній манері. У нашому творі явно домінує дрібний, ритмічний фрагментований мазок, від так як у роботах Павла Дідича унаочнюване подається більш узагальнено, площинно, з меншою деталізацією.

На фінальному етапі написання нашої картини відбулося завершення структурного впорядкування та досягнення єдиного, цілісного композиційного звучання зображуваного. Відчуття плановості відтвореного середовища підсилювалося остаточною розстановкою контрастів між переднім, середнім і дальніми планами, зменшенням насиченості віддалених фонів, що в цілому дозволило об'єктивно відтворити відчуття ефекту глибини простору. Далі ми підсилювали світло-тіньові відношення та додавали певні фінальні кольорові елементи у зображуваній рослинності, зокрема детально прописували квіти тисячолітника, які стали найбільш яскравим акцентом на площині поля. Таким чином, ми закінчили етап узагальнення живописного образу, де колір, світло і композиція функціонують і взаємозалежній системі, що відповідає принципам цілісності художньої форми.

ВИСНОВКИ

Відповідно до наміченої мети та поставлених у роботі завдань, робимо наступні висновки.

1. Комплексно проаналізовано сутність художньої виставки власне як багатофункціонального культурно-мистецького явища, що поєднує в собі естетичні, соціальні, освітні та економічні аспекти. Розкрито значення виставкової діяльності як важливого інструменту формування культурної пам'яті, розвитку мистецтва, популяризації художньої спадщини та налагодження суспільного діалогу. Підкреслено роль виставкової діяльності у професійному становленні митця. Систематизовано видову класифікацію художніх виставок, охарактеризовано їх основні типи, визначено їх функції та особливості організації. Загалом у підрозділі художня виставка висвітлюється як складна, динамічна система, що неодмінно відіграє ключову роль у сучасному культурному просторі та забезпечує взаємодію між мистецтвом, суспільством і економікою.

2. Здійснено системний аналіз засад організації художніх виставок та принципів професійного експонування мистецьких творів. Розкрито значення виставкової діяльності як складного багаторівневого процесу, що поєднує в собі мистецькі, організаційні, технічні та управлінські аспекти, спрямовані на якісну презентацію художніх ідей. У роботі також досліджено поетапну структуру організації виставок, що охоплює визначення тематики заходу та його планування, відбір експонатів, оформлення експозиції, відкриття та супровід заходу, його завершення та підсумковий аналіз. Підкреслено визначальну роль концепції, локації та часу проведення як факторів, що впливають на успішність проєкту. Окремо висвітлено вимоги до професійного експонування мистецьких творів, зокрема технічні, просторові та безпекові стандарти організації експозиційного середовища. Розглянуто специфіку освітлення, мікроклімату приміщень, оформлення експозиційних площин, специфіку розміщення і кріплення творів. Конкретизовано усі важливі умови

для повноцінного сприйняття демонстрованих творів мистецтва під час проведення відповідних експозиційних заходів.

3. Здійснено узагальнений аналіз ролі мистецтва, зокрема живописного, в умовах сучасної соціокультурної динаміки, де воно постає не лише як естетичне явище, а й як актуальний інструмент осмислення реальності та суспільних процесів. Розкрито і обґрунтовано особливості трансформації художнього мислення під впливом глобальних викликів, що зумовлює появу нових форм художнього самовираження, міждисциплінарних підходів та експериментальних авторських практик у мистецтві. Висвітлено значення художньої діяльності як засобу формування особистості митця та формування його індивідуального художньо-виражального стилю. Особливу увагу тут приділяємо виставковій діяльності як ключовому інструменту професійного розвитку митця. Важливе значення надаємо й встановленню взаємозв'язків між самовираженням художника, актуальними соціокультурними процесами та виставковою практикою як важливою складовою функціонування сучасного мистецтва, і живописного зокрема.

4. Узагальнено практичний досвід організації та проведення художніх виставок. Висвітлено особливості підготовки та проведення виставкових заходів у різних інституційних середовищах. На основі аналізу реалізованих проєктів визначено ключові принципи ефективного експонування творів. Зокрема підкреслено значимість виставкової діяльності як важливого засобу професійного зростання митця, апробування ним своїх теоретичних знань на практиці. У цьому плані безпосередньо на власному досвіді нашої виставкової діяльності ми продемонстрували, як успішна організація художніх виставок ґрунтується на синтезі творчого (креативного) підходу, відповідного цільового стратегічного планування та реально набутого практичного досвіду у цій сфері.

5. Здійснено ґрунтовний аналіз процесу створення живописного твору – від етапу формування художнього задуму і до його завершеної реалізації на практиці. Розкрито значення пошуку та вибору сюжету як ключового елементу

художньо-творчого процесу, висвітлено основні етапи безпосереднього виконання задуманої картини. У цьому плані хочемо чітко наголосити на ролі композиції, кольору, ритму мазка та світлотіньових вирішень у створенні цілісного художнього образу та емоційної виразності твору. Окрему увагу приділяємо аналізу стилістичних особливостей виконання задуманого, проведенню порівнянь своїх творчих підходів, технік і технологій роботи з творчими поступами і специфіками письма відомих художників-пейзажистів, що дозволяє краще розуміти місце свого авторського мислення і технічних сторін виконуваної роботи в контексті традицій та сучасних тенденцій живописного відтворення пейзажів.

Як підсумок зазначаємо – усі поставлені перед нами завдання виконано і тему кваліфікаційної роботи розкрито.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бондарчук О. Г., Бондарчук О. І. Сучасний стан виставково-ярмаркової діяльності в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. Електронне видання. 2020. № 1. С. 230–233. Ужгород : УНУ. URL : <http://repository.vsau.org/getfile.php/25323.pdf> (дата відвідування:12.03.2026)
2. Бориславський історико-краєзнавчий музей. *Karpaty ROCKS*. Інтернет-сайт. URL : <https://karpaty.rocks/boryslavskyy-istoryko-krayeznavchyy-muzey> (дата відвідування: 17.01.2026)
3. Бура-Чеботарь В. «Хочу, щоб це місце об'єднувало митців» : Христина Соломчак про мистецький простір «Інший кут». *Drohobych-city*. URL : <https://drohobych.city/articles/384278/hochu-schob-ce-misce-obyednuvalo-mitciv-hristina-solomchak-pro-misteckij-prostir-inshij-kut> (дата відвідування: 13.03.2026)
4. Варава Є. Б. Організація виставкової діяльності. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр. Київ : НАКККіМ, 2023. 93 с. URL : <https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789//D0%9C%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%92%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата відвідування:18.01.2026)
5. Вдовічен А. А., Вдовічена О. Г. Організація виставкової діяльності. Навчальний посібник. Чернівці : Технодрук, 2018. 264 с.
6. Вертипорох А. С. Техніки станкової графіки та їх комбінування. *Проблеми початкової освіти та мистецтва : е-журнал*. Дрогобич : ДДПУ імені Івана Франка, 2023. Вип. 1. С. 133–140. URL : https://e-journal.dspu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/%D0%95-%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB_2023.pdf (дата відвідування : 22.01.2026)
7. Виставка робіт студента Володимира Щудлака є свідченням творчих пошуків молодого митця. *Сайт новин ДДПУ імені Івана Франка*. 27

листопада 2025 р. URL : <https://dspu.edu.ua/news/vystavka-robit-studenta-volodymyra-shhudlaka-ye-svidchennyam-tvorchyh-poshukiv-molodogo-mytsya/> (дата відвідування:01.12.2025)

8. Волкова А. О. Формування художнього образу природи в пейзажному живописі. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр. Кривий Ріг : КДПУ. 2022. 83 с. URL : <https://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6893/%d0%9c%d0%b0%d0%b3%d1%96%d1%81%d1%82%d0%b5%d1%80%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b0%20%d0%92%d0%be%d0%bb%d0%ba%d0%be%d0%b2%d0%b0%20%d0%90.%20%d0%9e%d0%9c%d0%bc-17.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата відвідування : 14.12.2025)
9. Дудчак А. В. Особливості зображення природи молодшими школярами на уроках образотворчого мистецтва. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича. 2023. 91 с. URL : https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9523/_educ_2024_077.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата відвідування : 25.01.2026)
10. Ілляша В. Г. Імпресіонізм в образотворчому мистецтві : Особливості та шляхи утвердження в Україні (на прикладі колекції Національного художнього музею України). Київ : НАКККіМ. 2023. 107 с. URL : <https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5307/%D0%9C%D0%90%D0%93%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%95%D0%A0%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%90%20%D0%86%D0%9B%D0%9B%D0%AE%D0%A8%D0%90.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата відвідування : 18.01.2026)
11. Історико-краєзнавчий музей «Мостищина». *Travels Inclusive Ukraine*. Інтернет-сайт. URL : <https://travels.in.ua/uk-UA/object/95/istoryko-krae-znavchu-muzeu-mostyshchyna> (дата відвідування: 20.01.2026)
12. Колосова Н. А., Осадча Є. О. Теоретичні передумови виставкової діяльності. *Теорія та практика дизайну*. 2021. Вип. 24. С. 82–87.
13. Ковган К. Художнє оформлення виставок образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва : методичні рекомендації / Комунальний заклад

«Обласний організаційно-методичний центр культури» Закарпатської ОР.
Ужгород : [б. в.]. 2020. 12 с.

14. Любимцева О. О. Матеріальні та нематеріальні чинники творів живопису та їх вплив на вартість твору. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр. Київ : НАКККиМ, 2022. 102 с. URL : <https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4601/%D0%9B%D0%AE%D0%91%D0%98%D0%9C%D0%A6%D0%95%D0%92%D0%90.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата відвідування : 25.01.2026)
15. Музика О. Я., Сотська Г. І. Живопис : матеріали і техніки. Навчальний посібник. Київ : Талком, 2024. 260 с.
16. Носенко Ю. М., Біляєва І. М., Сінельник Л. М. Виставки-ярмарки як інструмент маркетингу. *Зрошуване землеробство*. Збірник наукових праць. 2016. Вип. 66. С. 48–52.
17. Осадчий В. Перша виставка картин у Кременчуці в 1914 році. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Міжвузівський збірник наукових праць. 2021. Вип. 35. Т. 4. С. 17–24.
18. Павленко О. М., Чумак В. С., Острогляд О. В. Основні способи архітектурного ескізування. Полтава. 2016. С. 28–34. URL : <https://reposit.nupp.edu.ua/files/original/2/1007/2b4a96ebc66f95ffac720356d2472d2b09dd772d.pdf> (дата відвідування : 10.12.2025)
19. Перепелиця О. В. Художньо-творча виставка як підсумок творчої діяльності колективу. *Наука і освіта*. 2014. № 7. С. 147–150.
20. Потіщук О., Франко Н., Сторожик М. Художня творчість як засіб перетворення світу та духовне самовираження особистості. *Вісник Львівського університету*. Серія філос.-політолог. студії. 2025. Вип. 58. С. 168–175.
21. Прасол С. І., Струмінська Т. В., Пашкевич К. Л. Аналіз художніх творів як засіб визначення дисципліни «Перспектива та тіні». *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. Серія «Технічні науки». 2016. № 3. С. 206–212.

22. Рубанович А. О. Освітянсько-виставкова діяльність в Україні : тенденції розвитку. *Наука і молодь. Гуманітарна серія* : Збірник наукових праць. Київ : НАУ, 2012. С. 167–170.
23. Северин В. Генеза виставкової діяльності в Україні. *Новий Колегіум* : наук.-інформ. журнал / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. 2018. № 3. С. 38–42.
24. Середа Ю. М. Технології організації художньої виставки. Суми : [б. в.], 2020. 59 с.
25. Силко Р. М. Розробка, організація та проведення художньо-мистецьких заходів». Конспект лекцій. Чернігів : НУЧК, 2018. 60 с.
26. Твердий А. Властивості ритму в композиційній структурі художнього твору. *Українська академія мистецтва*. 2022. Вип. 32. С. 156–160.
27. Твердохлібова Я. М., Носенко А. І., Величко Д. О. Виставкова діяльність як педагогічний чинник формування особистості культури. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського*. 2023. № 2 (143). С. 7–18.
28. Тишина Т. А. Формування художнього образу рідного міста засобами живопису. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр. Кривий Ріг : КДПУ, 2023. 73 с.
29. Торяник В. М., Хрідочкін А. В., Джинджоян В. В. Основи музеєзнавства. Навчальний посібник. Київ : Каравела, 2024. 296 с.
30. Устименко Ю. Які бувають типи арт-виставок. *ARTIST. Мистецтвознавство* / Про арт-ринок. URL : <https://uartist83.com/types-of-art-exhibitions/> (дата відвідування : 26.01.2026)
31. Фернега Є. І., Зінько О. В. Український художник Іван Степанович Марчук. *Матеріали I науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ*. Вінниця, 10-12 березня 2021 р. URL : <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/39116/12233-43474-1-PB.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата відвідування : 04.02.2026)
32. Чумаченко О. П. Сучасні художні виставка як форма «entertainment». *Вісник НАКККіМ*. 2022. № 3. С. 130–136.

33. Щудлак В., Сидор М. Експозиційні простори регіональних музеїв Львівщини та Закарпаття : особливості їх укладу та функціонування. *Проблеми початкової освіти та мистецтва : Е-журнал*. Дрогобич : ДДПУ імені Івана Франка, 2026. Вип. 4. Т 1. С. 154–162. URL : <https://e-journal.dspu.edu.ua/wp-content/uploads/2026/06/Е-журнал-Вип.4.-Том-1.pdf>
34. Юрченко О. С. Організація виставок як вид науково-творчої діяльності майбутніх художників-педагогів. *Репозиторій КДПУ*. 2006. С. 324–330. URL : <https://elibrary.kdpu.edu.ua/> (дата відвідування : 08.12.2025)

ДОДАТКИ

Додаток А

Виставкова діяльність автора кваліфікаційної роботи

1. Виставка у народному історико-краєзнавчому музеї «Мостищина»

Виставка відкрилась 7 березня 2024р. Картини виставлялись в музеї упродовж двох місяців.

<https://prpravda.in.ua/105/4578-persha-personalna-vystavka-khudozhnyka-peizazhysta-volodymyra-shchudlaka-z-sambora-predstavlena-u-mostyskakh.html>

2. Виставка в історико-краєзнавчому музеї і місті Борислав

*Розпочалась виставка 21 червня 2024 року та тривала до кінця липня.
<https://boryslavrada.gov.ua/post/2024/142878>*

3. Виставка у дрогобицькій галереї «Інший Кут»

Виставка відкрилась 1 грудня 2024 року та тривала до новорічних свят.
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0376agi4hsLogf3KJZPuF8qjtZ4c7EWaiXjFo3bk67LDp5icr3guoQCE5hcnv9WbD4l&id=61554991641299

4. Виставка у Дрогобицькому державному університеті імені Івана Франка

Виставка відкрилась 26 листопада на факультеті початкової освіти та мистецтва.
<https://dspu.edu.ua/news/vystavka-robot-studenta-volodymyra-shhudlaka-ye-svidchennyam-tvorchyh-poshukiv-molodogo-mytcya/>

Додаток Б

Практична частина бакалаврської роботи (авторський живописний твір)

Щудлак В. М. «Ранок поблизу Звору». 2026 р.
Олія, полотно. 60 x 80 см.

Додаток В

Технологічна картка виконання творчої роботи
на тему «Ранок поблизу Звору»

№ з/п	Порядковий етап виконуваної роботи	Зміст роботи на конкретному етапі	Стан виконуваного твору на етапі роботи
1.	Початок роботи на площині, робота над ескізом, вибір орієнтації полотна	<i>Виконання лінійного ескізу, уточнення форм зображуваних об'єктів. Уточнення пропорційних співвідношень усіх елементів з метою їхнього гармонійного співвідношення.</i>	
2.	Виконання малюнку неба та початок роботи над замальовкою.	<i>Початок та завершення малюнку неба з метою якісної подальшої інтеграції об'єктів наступних планів на дану ділянку. Початок роботи над замальовкою ділянки поля.</i>	
3.	Завершення роботи над замальовкою.	<i>Завершення виконання замальовку ділянки поля та рослин передніх планів.</i>	
4.	Виконання малюнку лісу на дальньому плані.	<i>Початок та завершення роботи над малюнком лісу на задньому плані.</i>	

5.	Робота над деталізацією рослинності передніх планів.	<p><i>Послідовне виконання деталізації зображуваного на передньому плані. Поетапне нанесення фарби в кілька шарів з метою передачі багатой рослинності для досягання реалістичності зображення.</i></p>	
6.	Завершення роботи над деталізацією передніх планів.	<p><i>Узагальнення попередньо зображеного масиву рослин, завершення роботи над головними ділянками світла і тіні.</i></p>	
7.	Завершення роботи над картиною.	<p><i>Аналіз створеного малюнку. Коректування усіх зображених елементів. Додавання фінальних штрихів з метою створення довершеної композиції.</i></p>	
8.	Опорядження картини в раму.	<p><i>Постановка виконаної роботи в раму. Надання твору естетичного вигляду.</i></p>	